

van het kapitaal van boedelmeesters wordt aangewend. Ook het voorstel om twee pantjailangs af te schaffen is overgenomen. Volgens de resolutie te Semarang van 2 maart 1763 had Willem Hendrik van Ossenberg voorgesteld om, zonder kosten voor de Compagnie, twee à drie roeigaleien langs de kust op zeerovers te laten patrouilleren. In de brief van 24 mei 1763 is daarover tevredenheid uitgesproken. [fol. 1870] Maar wat betreft voorstellen waarvan het effect onzeker is, werd aanbevolen de grootste zuinigheid te betrachten, zodat werkelijke blijken van lagere lasten zich voordoen. De besluiten over de posten waarvan geen vermindering van lasten te verwachten is, zijn te vinden in de brief van 23 december 1763 naar Java's Oostkust. Daaruit blijkt dat er zeer weinig van de ruim f 60.000,- te besparen is. Tevens wordt duidelijk dat er op de juiste levering door de regenten van de contingenten is aangedrongen en dat er tevredenheid is getoond dat het bestuur goed op het belang van Heren XVII let. Omdat het redelijk is, werd het verzoek van de regenten te Surabaja om ontslagen te worden van een achterstallige leverantie van 80 kojang rijst in dit afgelopen jaar, ingewilligd. Er moet voor gezorgd worden dat de Compagnie door de particuliere handel zo min mogelijk schade lijdt. Door het verstrijken van de tijd schijnt het verbod op uitvoer van koffiebonen te Surabaja krachteloos te zijn geworden. [fol. 1871] De verbouw daarvan gaat nog voort. In de brief van 15 maart 1763 is dit verbod vernieuwd. Men moest dat ook doen met het verbod van 13 april 1759 op de uitvoer van staartpeper, waarin het monopolie van de Compagnie gehandhaafd dient te worden. Immers in de brief van 18 april moest gerapporteerd worden dat te Batavia 47 pikol staartpeper uit Java's Oostkust in beslag was genomen. Bovendien werd bij besluit van 22 november 1763 vastgesteld dat op alle kantoren waar deze wordt afgezet, alle niet gestempelde textiel uit de Westerkwartieren geconfisqueerd moet worden. Uit de brief van het bestuur van 31 juli 1763 en het bijgevoegde rapport over het eiland Kangéan is gebleken hoe de smokkel daar welig tierde. Van het opperhoofd te Surabaja en de resident te Sumenep valt slechts de uiterste oplettendheid te eisen. In de geheime brief van 23 december 1763 kon nog geen besluit genomen worden over de voorstellen van het opperhoofd betreffende Kangéan. Daar de gewone driejaarlijkse pacht afloopt, [fol. 1872] werd op voorstel van het bestuur in de brief van 5 november 1763 toegestaan dat de domeinen die de regenten als gunst zijn toegewezen, voor dezelfde waarde gedurende de volgende drie jaar aan hen overgelaten worden. Voor die domeinen die geveild worden, gelden de veranderingen die in genoemde brief zijn vermeld. In zijn aparte brief van 15 december 1763 spreekt de gouverneur de hoop uit dat de opbrengst niet zal veranderen en rapporteert hij dat de pacht van het lopende jaar is geïnd. Verder wordt verwezen naar de brieven van het bestuur van 24 maart en 9 april 1763, het antwoord daarop van 24 mei betreffende het daar opgerichte college van weesmeesters, naar de staatrekening daarvan, naar die van de boedelmeesters, de middelen voor de armen en het armenhuis en naar minder belangrijke huishoudelijke zaken. Volgt De Jonge, Opkomst X, p. 394 r. 6v.b. - p. 395 r. 16v.b. [fol. 1873] Volgens de binnenkomende aparte brief van 16 december 1763 veinsde de susuhunan dat de stropende bendes slechts landlopers waren. Ondertussen is het evident dat door dit voorval de wrok tussen de susuhunan en de Mangkunegara nog groter is geworden.)

Andere onrustige woelingen, waarvan wij in onze eerbiedige van den 10e mey jongsteleeden gewaag maakten, zijn ten eenemaal tot stilstand gebragt, wijl Praboe Joko door het volk van de vorsten zo geteisterd en in de engte gebragt is dat hij alleen met een gevolg van 40 à 50 koppen naar het ongenaekbaar Oelo Jodosche gebergte de wijk genomen heeft, en zig volgens de jongste berigten nog zeer stil in 't Malangse hieuw. Terwijl men van de rechte cramans, of de bijgelovige zwervens²¹, sedert het voorjaar mede niets onaangenaams vernoot heeft. Ja dat het met hun gedaan zij, blijkt hieruyt dat hun gewezen hoofd (Abdul Cadier genaamd) door den tijger in 't gebergte na de berigten verslonden

21 Zwervens, bedoeld lijkt zwervers.